

Horisont 2020

– EUs rammeprogram for forskning og innovasjon (2014–2020)

I 2014 la regjeringen frem en strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU, og deltakelsen i rammeprogrammet Horisont 2020 og Det europeiske forskningsområdet (ERA). Målene for deltakelsen er bl.a. at norsk forskning og innovasjon hevder seg internasjonalt, økt kvalitet i forskning og innovasjon, økt innovasjonsevne, bedre velferd og en mer bærekraftig økonomisk utvikling og samfunnsutvikling. God deltakelse i Horisont 2020 er en forutsetning for å nå disse målene. Regjeringens ambisjon er at minst to prosent av de konkurranseutsatte midlene skal tilfalle norske aktører (omtales som *returandelen*). I det forutgående rammeprogrammet (2007–2013) var denne andelen 1,69 prosent.

Hovedfunn

- Norske deltakere står så langt i Horisont 2020 som mottakere av 1,95 prosent av midlene i søknader innstilt til finansiering. Det er registrert norsk deltakelse i 360 prosjekter, hvorav 110 har norsk koordinator. Det er den laveste deltakelsen av de nordiske landene, og tilsvarer 60 prosent av prosjektene med deltakelse fra Danmark.
- Sett i forhold til innbyggertallet er EU-støtten til Norge fra Horisont 2020 minst blant landene i barometeret, og 56 prosent av nivået for Nederland. Ser man EU-støtten i forhold til totale FoU-årsverk, kommer Norge også relativt lavt i sammenligningen, men over Finland og omtrent på nivå med Sverige.
- Returandelen varierer mye mellom programmene. Den er over syv prosent i programmet for bioøkonomi m.m., hvor omtrent halvparten skyldes et enkelt prosjekt med en stor næringslivsaktør. Dette prosjektet får støtte til markedsintroduksjon, og finansieringen er en form for risikoavlastning. Om bedriften lykkes å gå med overskudd, reduseres støtten tilsvarende. I fire av de fem største programmene er returandelen under regjeringens ambisjon for Horisont 2020 totalt på to prosent, og i tre av dem bare like over én prosent (ERC, Marie Skłodowska-Curie og helse).
- Den norske deltakelsen er størst i hoveddelen «Samfunnsutfordringer», og minst i hoveddelen «Fremragende forskning», både i absolutt beløp og som andel av totalen, som er henholdsvis 2,7 og 1,2 prosent. Den norske deltakelsen i «Industrielt lederskap» er litt større enn i «Fremragende forskning» målt i absolutt beløp, og returandelen er 1,9 prosent.
- I hoveddelen «Store samfunnsutfordringer» er returandelen over to prosent i alle programmene utenom helseprogrammet, hvor den er 1,1 prosent. Foruten programmet for bioøkonomi m.m., er returandelen størst i det samfunnsvitenskapelige programmet «Europa i en verden i endring» og sikkerhetsprogrammet på 2,7–2,8 prosent. Også i programmene for energi og klima/miljø er returandelen relativt høy på 2,3 prosent. I Horisont 2020 er energi- og helseprogrammene de største i denne hoveddelen, mens norske deltakere er innstilt til mest finansiering fra programmet for bioøkonomi m.m. og energiprogrammet, fulgt av programmene for transport og klima/miljø.
- Den norske suksessraten er omtrent som gjennomsnittet når man ser på rammeprogrammet totalt. Innenfor enkeltprogrammene er suksessraten under gjennomsnittet i tre av fire programmer i hoveddelen «Fremragende forskning». I de andre hoveddelene er suksessraten under gjennomsnittet i helseprogrammet og nanoteknologiprogrammet under «Industrielt lederskap». Blant de større programmene er den norske suksessraten over gjennomsnittet i programmene for bioøkonomi m.m., klima/miljø, samfunnsikkerhet, energi, og avanserte materialer og produksjonsprosesser.
- Universitetene og høyskolene, instituttsektoren og næringslivet står hver for rundt 30 prosent av den norske deltakelsen så langt i Horisont 2020, noe mer for næringslivet, og noe mindre for instituttsektoren. Helseforetakene står som mottaker av 2 prosent av EU-støtten til nå, mens 3 prosent er gått til andre aktører (i hovedsak offentlig sektor).
- Til sammen 184 norske aktører er registrert i prosjekter i Horisont 2020 så langt. SINTEF er den største norske aktøren. De tre største universitetene er også store deltakere, med NTNU noe foran Universitetet i Oslo. Til sammen har SINTEF-instituttene og de tre største universitetene mottatt 45 prosent av EU-støtten til norske aktører.

Deltakelse i søknader innstilt til finansiering i Horisont 2020

	I søknader innstilt til finansiering				Returandel EU-støtte (prosent)	Per innbygger		Suksessrate (%)	
	Prosjekter	Koordinatorer	Mill. euro	Mill. kr, 2010 PPP		Prosjekter (per mill.)	Kroner, 2010 PPP	Prosjekter	EU-støtte
Nederland	1359	579	1 071	10 933	8,12	81	648	15	14
Sverige	690	199	431	3 894	3,27	71	402	12	13
Østerrike	690	198	379	3 767	2,88	81	441	14	15
Danmark	596	260	351	2 857	2,66	106	506	12	14
Norge	360	110	258	1 865	1,95	70	363	14	14
Finland	453	140	246	2 207	1,86	83	404	9	12
Totalt H2020	8204	8204	13 187		100			13	14

Beløpene i kroner er i faste 2010-priser og omregnet ved hjelp av såkalte kjøpekraftspariteter (PPP, *purchasing power parity*).
Kilde: Europakommisjonen: E-Corda

I tabellen vises utvalgte indikatorer for deltakelsen i Horisont 2020 (eksklusiv Euratom). Tallene er basert på oppdateringen i mars 2016 av Europakommisjonens database E-Corda, som inneholder data om søknader og prosjekter i rammeprogrammet i 2014 og 2015. Ikke alle utlysninger for 2015 er blitt registrert i databasen, så tallene vil endres. På nettversjonen av Forskningsbarometeret (www.forskningsbarometeret.no) vil det presenteres oppdaterte tall etter hvert som nye utgaver av databasen offentliggjøres.

De tre første kolonnene i tabellen er indikatorer for den nasjonale deltakelsen i søknadene som hittil er innstilt til finansiering. «Prosjekter» er antallet søknader innstilt til finansiering som har minst én deltaker fra landet. Hver søknad har en koordinator som leder prosjektet, som er vist i andre kolonne. EU-støtten til landets deltakere i prosjektene innstilt til finansiering er vist i tredje og fjerde kolonne, i euro (løpende priser) og norske kroner i faste 2010-priser og justert for forskjeller i kjøpekraft mellom landene.¹ I det videre omtales dette for enkelhets skyld som «tildelt beløp» e.l., men oversiktene viser ikke faktiske utbetalinger. Det kan skje endringer i hvilke søknader som mottar støtte, fra dem som er registrert i databasen som innstilt til finansiering, og beløpene i prosjektene kan også endres.

Returandelen viser hvor mye EU-støtten til landet utgjør av den samlede tildelte EU-støtten (13 milliarder euro). Suksessrate er antallet prosjekter (eller søkt beløp) innstilt til finansiering som andel av totale (gyldige) søknader.

I tabellen ser vi at Norge deltar i 360 av de totalt 8204 prosjektene som har blitt innstilt til finansiering så langt (4 prosent), og at norske deltakere leder 110 av disse gjennom koordinatorrollen. De norske deltakerne har blitt tildelt 258 millioner euro i disse søknadene, noe som tilsvarer 1,95 prosent av det samlede tildelte beløpet. Relativt til innbyggertallet er deltakelsen fra Norge og Sverige lavere enn for de andre landene i tabellen når vi ser på antall prosjekter, mens Danmark har høyest relativ deltakelse. Nederland har den største deltakelsen i absolutte tall, og Sverige som nummer to har deltatt i omtrent halvparten så mange prosjekter, og mottatt rundt 40 prosent av EU-støtten til Nederland.

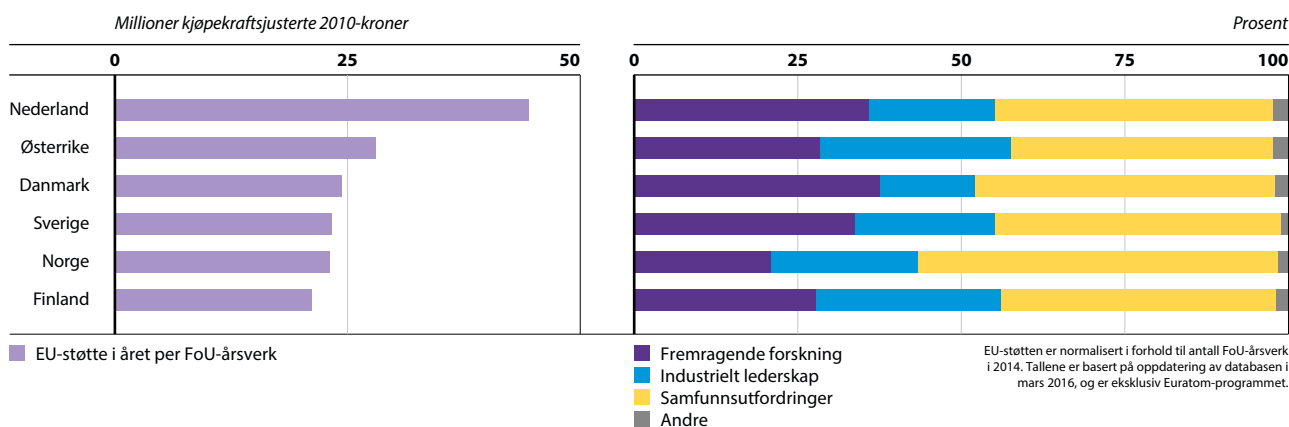
Norge har imidlertid fått tildelt større beløp i prosjektene enn gjennomsnittet for de andre nordiske landene. Mens de norske prosjektene tilsvarer 52 prosent av de svenske, er det tildelte beløpet i euro til Norge 60 prosent av tilsvarende til Sverige. Justert for forskjeller i kjøpekraft mellom landene, mottar likevel Norge minst i forhold til innbyggertallet av landene i tabellen.

Suksessraten til de norske deltakerne er på nivå med gjennomsnittet i Horisont 2020. Andelen varierer litt avhengig av om man ser på antallet prosjekter med deltakelse fra landet som har nådd gjennom, eller andelen av beløpet deltakerne har søkt om. De fleste landene i tabellen ligger på eller over gjennomsnittet når man ser på andelen omsøkt beløp som er tildelt. Finland har lavere suksessrate enn gjennomsnittet, også når man ser på antallet prosjekter.

¹ Fastprisberegningen justerer for verdien av det tildelte beløpet i utlysningssåret (2014 eller 2015 i dette materialet), og ikke for tidspunktet midlene blir brukt. I de tildelte beløpene ligger det midler til prosjekter som strekker seg langt frem i tid.

1 EU-støtte fra Horisont 2020 per FoU-årsverk og etter programmets hoveddeler

Kilde: Europakommisjonen: E-Corda

I venstre spalte i figur 1 vises deltakelsen i EU-forskningen normalisert i forhold til landets størrelse på en annen måte: EU-støtte per FoU-årsverk (i 2014). Denne normaliseringen tar høyde for at det relative antallet forskere og FoU-årsverk varierer mellom landene, og som er tettere knyttet til potensialet for å delta i rammeprogrammet enn innbyggertallet. De totale FoU-årsverkene er heller ikke et helt presist mål på dette potensialet, blant annet siden sektorens størrelse i forskningssystemet ikke har samme fordeling som innholdet i Horisont 2020. Eksempelvis utgjør foretakssektoren i disse landene mellom 50 og 70 prosent av FoU-årsverkene, mens 30 prosent av midlene i Horisont 2020 har gått til privat (forretningsmessig) sektor. UH-sektoren utgjør rundt 25–35 prosent av FoU-årsverkene i disse landene, mens UH-sektoren er tildelt 38 prosent av midlene i Horisont 2020.

Sammenlignet med deltakelsen per innbygger vist i tabellen foran, endres bildet noe når vi ser på EU-støtte per FoU-årsverk. Østerrike har en høyere relativ deltakelse når vi ser det i forhold til FoU-årsverkene, og går forbi Danmark blant sammenligningslandene. Norge går forbi Finland, og deltar omtrent på nivå med Sverige normalisert etter FoU-årsverk. Nederland har den klart høyeste deltakelsen i Horisont 2020 både i forhold til innbyggertallet og antallet FoU-årsverk.

Horisont 2020 består av tre hoveddeler (også kalt *prioriteter* eller *pilarer*): «Fremragende forskning», «Industrielt lederskap» og «Forskning knyttet til store samfunnsutfordringer». I tillegg er det egne aktiviteter under to såkalt *spesifikke mål*: «Vitenskap med og for samfunnet» og «Spredning av fremragende kvalitet og bredere deltakelse», men som samlet har betydelig mindre støttebeløp enn de tre hoveddelene.

I høyre spalte i figur 1 vises det hvordan EU-støtten er fordelt på de tre hoveddelene av Horisont 2020 for de ulike landene. Inndelingen i programmer og aktiviteter under hoveddelene er vist i figur 2. Danmark og Nederland har den høyeste andelen i hoveddelen «Fremragende forskning», mens Norge har den minste i figuren. Norge har derimot den høyeste i «Samfunnsutfordringer», hvor Danmark har den nest høyeste. Innenfor «Industrielt lederskap» har Østerrike den høyeste andelen og Danmark den laveste, mens Norge plasserer seg midt blant landene i utvalget.

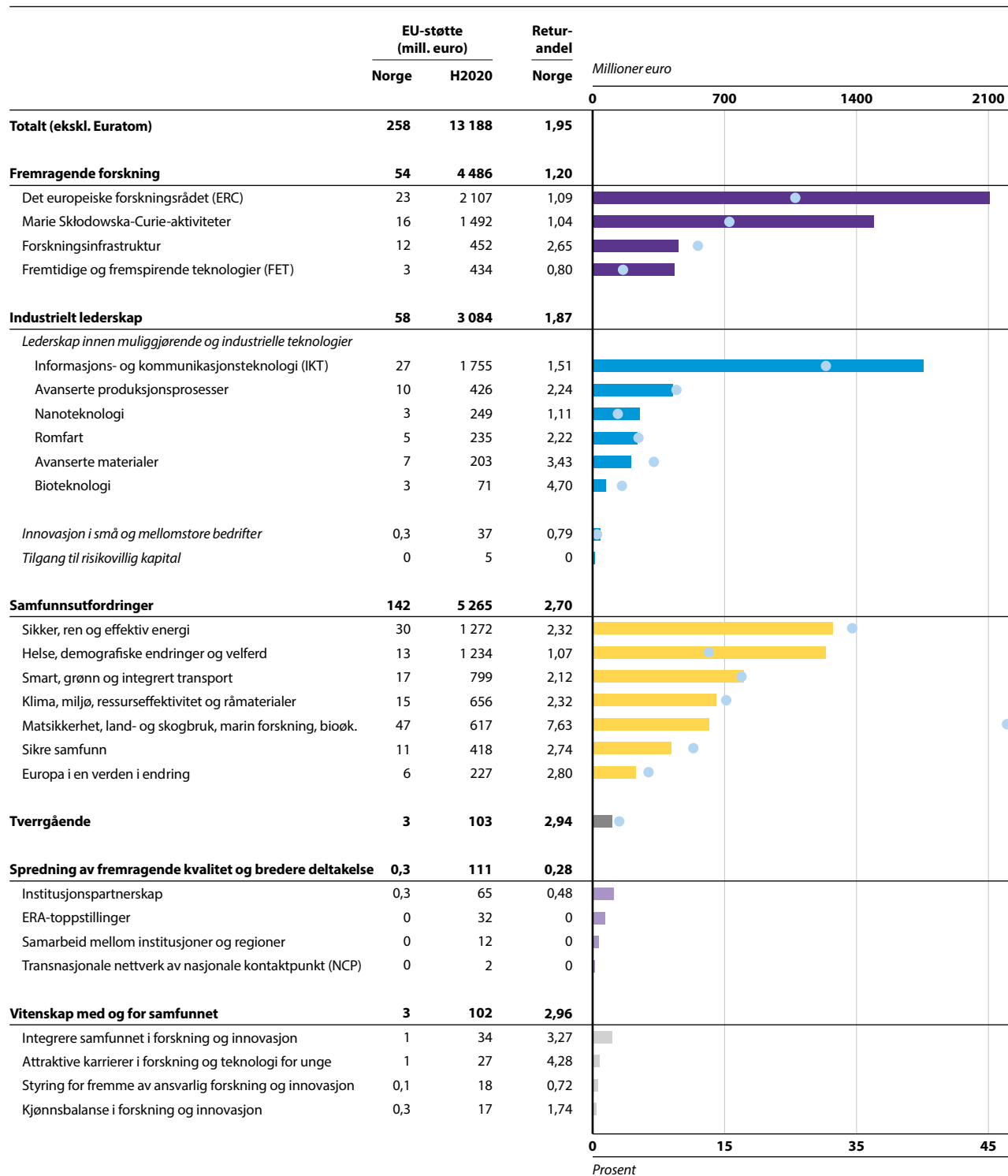
•••

2

EU-støtte i Horisont 2020 etter program

EU-støtte i søknader innstilt til finansiering, i rammeprogrammet totalt og til norske deltakere

Kilde: Europakommisjonen: E-Corda

Søylene viser EU-støtte i Horisont 2020 totalt (øvre akse)
Punktene viser EU-støtte til norske deltakere (nedre akse)Tallene er basert på oppdatering av
databasen i mars 2016.

Tallene i figur 2 viser EU-støtten til norske mottakere og totalt i Horisont 2020 fordelt på program (i euro i løpende priser), og hvor stor andel av totalen den norske støtten utgjør (*returandelen*). Søylene i figuren viser den totale EU-støtten i programmet (øvre akse) og punktene den norske EU-støtten (nedre akse)

Norge har fått en mindre andel innen «Fremragende forskning» med 1,2 prosent enn i Horisont 2020 totalt, hvor returandelen er på 1,95 prosent for tildelinger registrert så langt. Returandelen er større i hoveddelen «Samfunnsutfordringer», hvor norske deltakere er tildelt 2,7 prosent av EU-støtten. Under «Fremragende forskning» er den norske returandelen rundt én prosent i de to største ordningene: Det europeiske forskningsrådet (støtte til gjennombruddsforskning) og Marie Skłodowska-Curie-aktiviteter (forskerutdanning, karriereutvikling og mobilitet). I ordningen for forskningsinfrastruktur er returandelen 2,7 prosent, mens den er under én i programmet for fremtidige teknologier (FET).

Under «Industrielt lederskap» er returandelen 1,5 prosent i det store IKT-programmet, og høyere i noen av de mindre som bioteknologi og avanserte materialer. I de mindre programmene vil uttellingen og returandelene naturlig variere mer fra den gjennomsnittlige deltakelsen og fra år til år. Den norske returandelen er også over to prosent i programmet for avanserte produksjonsprosesser, det nest største i hoveddelen «Industrielt lederskap».

Under «Samfunnsutfordringer» er returandelen over to prosent i alle programmene unntatt i ett av de to største: programmet for helse, demografiske endringer og velferd, hvor norske deltakere er tildelt 1,1 prosent av EU-støtten i programmet. Den norske deltakelsen er relativt sett størst i det såkalte matprogrammet, som også omfatter forskning knyttet til bioøkonomien og marin og maritim

forskning, hvor norske deltakere så langt er tildelt 7,6 prosent av midlene. En stor del av dette er knyttet til én enkelt deltakelse. I databasen over inngåtte kontrakter er det til nå registrert 58 norske deltakelser, med til sammen 21 millioner euro i EU-støtte. I siste publiserte utgave av søknadsdatabasen er det registrert to deltakelser til som er innstilt til finansiering, hvorav en deltaker for næringslivet er representert i en søknad med 25 millioner euro. Det er omtrent like mye som den største norske enkelt deltakeren (Stiftelsen SINTEF) er tildelt i Horisont 2020 i 2014 og 2015 (se figur 4).

Energiprogrammet er det fjerde største programmet for norske deltakere, med til sammen 30 millioner euro, og en returandel på 2,3 prosent. Det er tilsvarende returandel som i klima- og miljøprogrammet, hvor beløpet er 15 millioner euro. EU-støtten til norske deltakere i energi-programmet er over dobbelt så stor som EU-støtten fra helseprogrammet, mens i Horisont 2020 totalt er programmene omtrent like store.

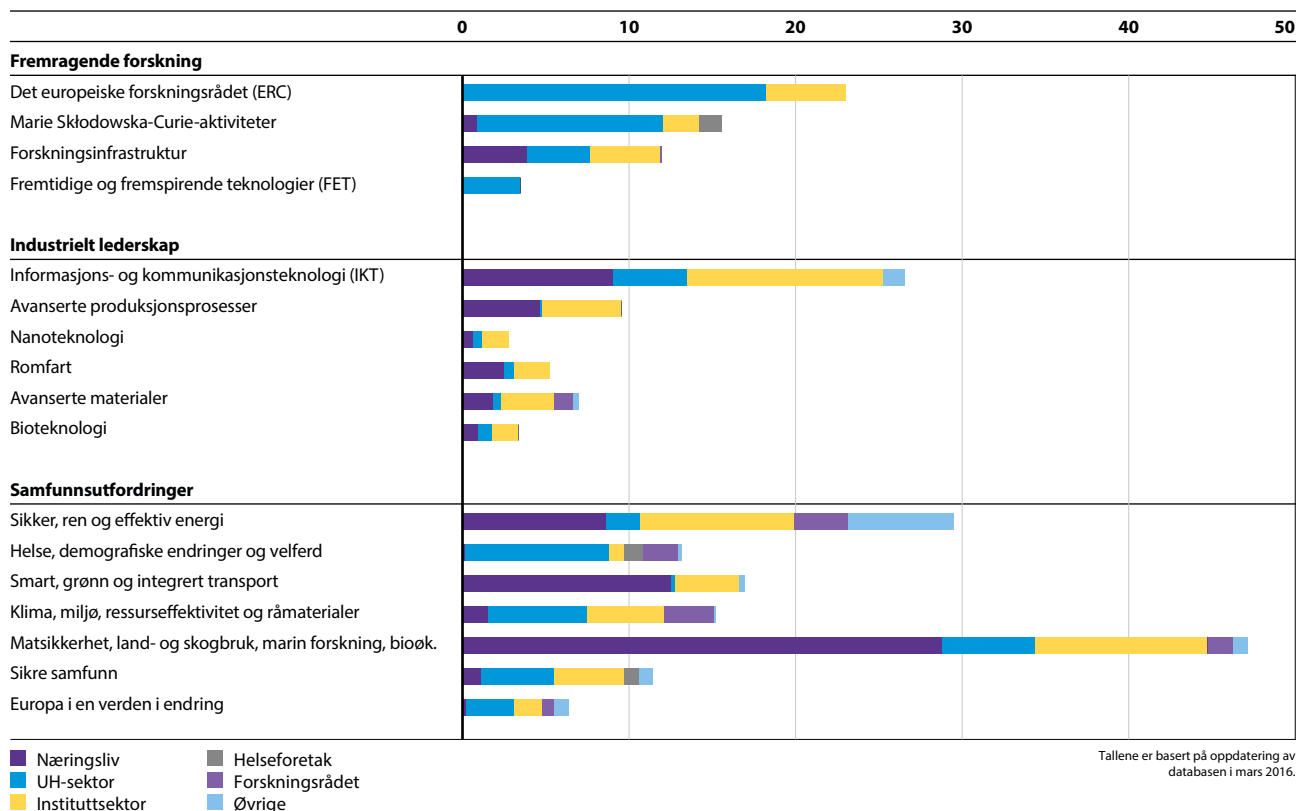
«Vitenskap med og for samfunnet» er plassert utenfor de tre hoveddelene av rammeprogrammet og handler om å styrke samarbeidet mellom samfunn, teknologi og vitenskap. Dette er blant de minste programmene i Horisont 2020 og utgjør om lag 0,6 prosent av det totale budsjettet. Utenfor de tre hoveddelene står også «Spredning av fremragende kvalitet og bredere deltakelse», hvor aktivitetene har til hensikt å løfte frem institusjonelt samarbeid med nye medlemsland som trenger å utvikle sin forskningskapasitet i Horisont 2020 og Det europeiske forskningsområdet (ERA). Hittil har norske aktører mottatt rundt tre prosent (om lag tre millioner euro) av EU-støtten knyttet til målet «Vitenskap med og for samfunnet».

•••

3 Norsk deltakelse i Horisont 2020 etter sektor

Kilde: Europakommisjonen: E-Corda

EU-støtte i prosjekter innstilt til finansiering, millioner euro

Figur 3 viser EU-støtten fra de ulike programmene i Horisont 2020 til deltakere fordelt på sektortilhørighet. De tre største sektorene mottar rundt 30 prosent hver av EU-støtten til Norge. Næringslivet er størst for tildelingene registrert så langt, med 31 prosent, mens UH-sektoren og instituttsektoren er tildelt henholdsvis 29 og 28 prosent. Norges forskningsråd står som mottaker av rundt 5 prosent av EU-støtten til Norge. Dette er hovedsakelig midler som inngår som medfinansiering i fellesutlysninger der Forskningsrådet også deltar med norske midler, og som norske forskere kan konkurrere om. Disse midlene er i hovedsak tildelt i hoveddelen «Samfunnsutfordringer». Helseforetakene er tildelt 2 prosent av EU-støtten til Norge i Horisont 2020, mens 3 prosent er gått til andre offentlige aktører, som statlige organ, kommuner mv. (i kategorien «Øvrige» i figur 3).

Universitets- og høyskolesektoren er dominerende i hoveddelen «Fremragende forskning» med rundt to tredjedeler av EU-støtten i hoveddelen samlet, og nesten 80 prosent i Det europeiske forskningsrådet (ERC). UH-sektoren står også for en stor del av den norske deltakelsen i programmene for helse, klima/miljø, sikkerhet, og i det

mindre, samfunnsvitenskapelige programmet «Europa i en verden i endring – inkluderende, innovative og reflekterende samfunn». I hoveddelen «Industrielt lederskap» har UH-sektoren blitt tildelt 12 prosent av EU-støtten til Norge. Sektorens andel er større i programmene for bio- og nanoteknologi og IKT, og mindre i programmene for avanserte produksjonsprosesser og materialer.

Næringslivet mottar mest EU-støtte i programmene for landbruk, skogbruk og marin forskning, transport, energi og IKT. I sum er næringslivet tildelt 36 prosent av de norske midlene under «Industrielt lederskap» og 39 prosent under «Samfunnsutfordringer».

Helseforetakene deltar særlig i programmene for helse og samfunnsikkerhet, hvor de er tildelt henholdsvis 9 og 8 prosent av EU-støtten. Helseforetakene deltar også i Marie Skłodowska-Curie-aktiviteter, hvor andelen også er 9 prosent.

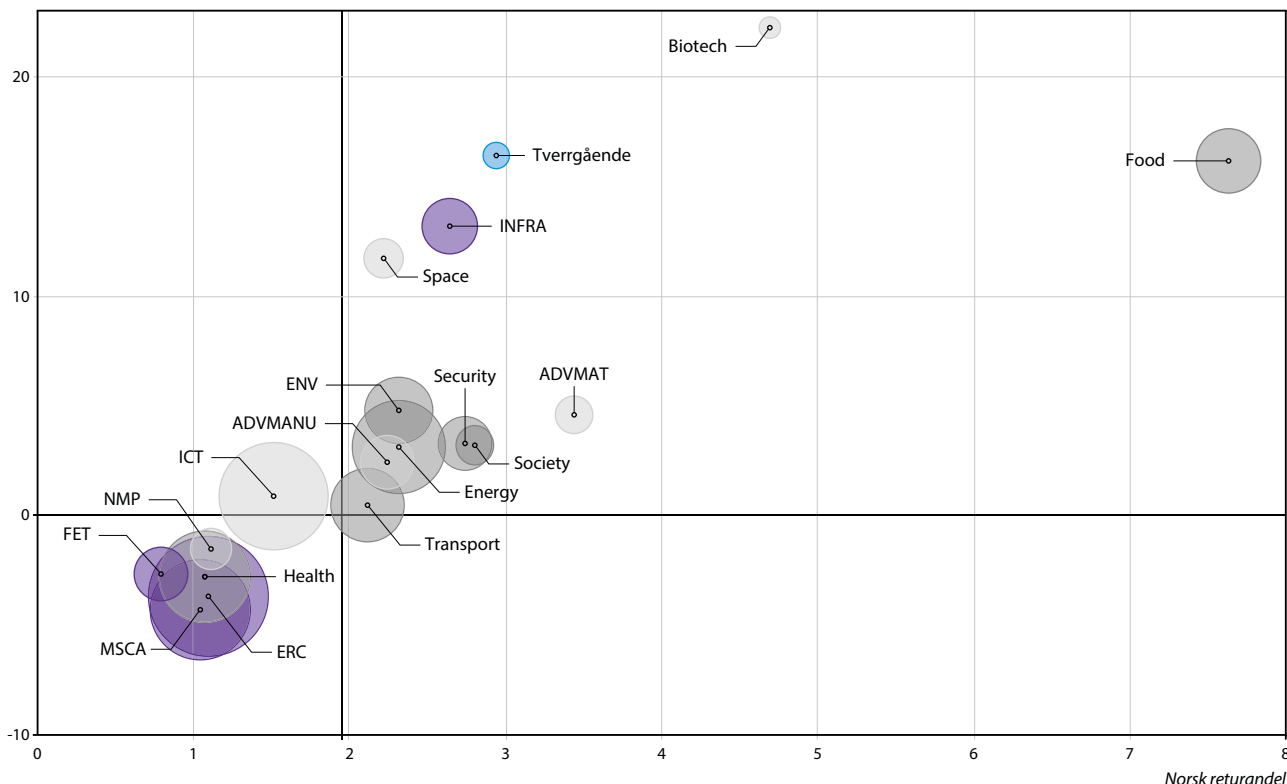
•••

4 Norsk deltakelsesprofil i Horisont 2020

Norsk returandel og relativ suksessrate og totalt omfang etter program

Kilde: Europakommisjonen: E-Corda

Differanse mellom norsk suksessrate og samlet suksessrate i programmet

- Fremragende forskning
- Industrielt lederskap
- Samfunnsutfordringer
- Tverrgående

På x-aksen vises norske deltakeres andel av EU-støtten i søknader innstilt til finansiering (returandelen). Den vertikale linjen angir den norske returandelen i Horisont 2020 totalt. På y-aksen vises differansen mellom den norske suksessraten i det enkelte program og den samlede suksessraten i programmet. Suksessraten er EU-støtte i søknader innstilt til finansiering i prosent av omsøkt EU-støtte i alle søknader. Arealet på sirklene er proporsjonalt med EU-støtte til søknader innstilt til finansiering totalt for hele programmet. Tallene er basert på oppdatering av databasen i mars 2016.

Figur 4 viser programmene med norsk deltakelse i 2014 som bobler, farget etter hvilken hoveddel av Horisont 2020 de tilhører.²

Boblene er plassert på x-aksen etter hvor stor andel av EU-støtten i programmet i som gikk til norske mottakere (returandelen). Den svarte vertikale linjen på 1,95 prosent viser den norske returandelen i Horisont 2020 totalt sett. Arealet er proporsjonalt med den totale EU-støtten i programmet. Plasseringen på y-aksen er differansen (i prosentenheter) mellom den norske suksessraten i programmet og suksessraten i programmet for alle søkere samlet (suksessraten er EU-støtten i søknader innstilt til finansiering som andel av samlet omsøkt støtte).

I fire av de fem største programmene er den norske returandelen mindre enn gjennomsnittet i Horisont 2020 (til venstre

for den sorte linjen): Det europeiske forskningsrådet (ERC), IKT-programmet, Marie Skłodowska-Curie-aktivitetene (MSCA) og helseprogrammet. I tre av disse (unntatt IKT-programmet) er også den norske suksessraten lavere enn de enkelte programmene suksessrate totalt. For de mindre programmene gjør enkelttildelinger stort utslag på indikatorene år for år. Bioteknologiprogrammet er et eksempel på dette, hvor Norge hadde relativt lav deltakelse i tildelingene i 2014, men med en høy deltakelse i 2015. Den svært høye relative deltakelsen i matprogrammet (landbruk, skogbruk, og marint), skyldes som nevnt ett stort enkeltprosjekt innstilt til finansiering, men også ellers er deltakelsen i programmet høy. I databasen over inngåtte kontrakter, hvor dette prosjektet ikke er med, er returandelen på 4 prosent. Norge har også høy relativ suksessrate i klima- og miljøprogrammet under «Samfunnsutfordringer» og i romprogrammet og avanserte materialer under «Industrielt lederskap». I hoveddelen «Fremragende forskning» er den norske suksessraten over gjennomsnittet i programmet for infrastruktur, men 3–4 prosentenheter lavere enn gjennomsnittet i de tre andre.

•••

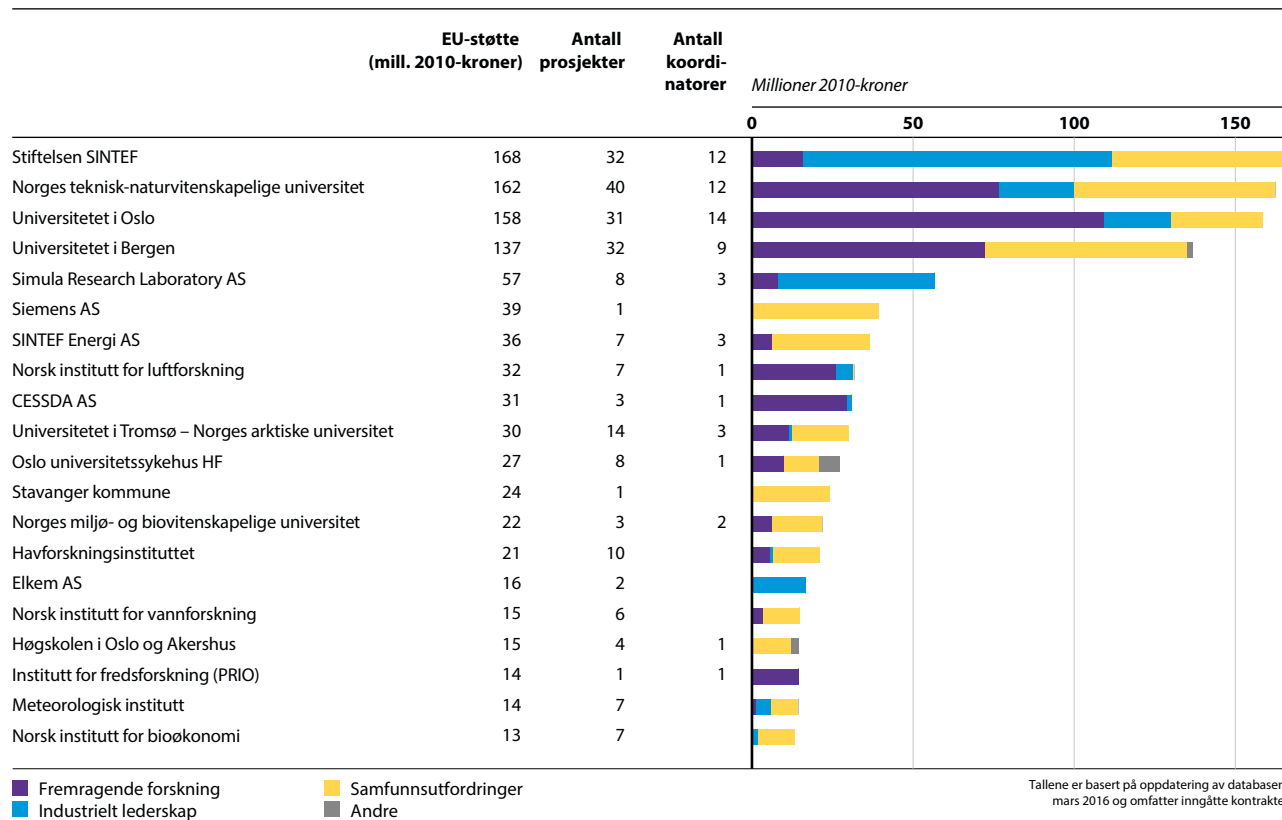
² Forkortelsene er følgende: ADVMANU: Avanserte produksjonsprosesser; ADVMAT: Avanserte materialer; ENV: Klima, miljø, ressurseffektivitet og råmaterialer; ERC: Det europeiske forskningsrådet; FET: Fremtidige og fremspirende teknologier; INFRA: Forskningsinfrastruktur; MSCA: Marie Skłodowska-Curie-aktiviteter; NMP: Nanoteknologi.

5

De 20 største norske aktørene i Horisont 2020

Antall deltakelser, tildelt EU-støtte og koordinatorfunksjoner i prosjekter med inngått kontrakt

Kilde: Europakommisjonen: E-Corda

Figur 5 viser de 20 aktørene i Norge som er tildelt mest EU-støtte i Horisont 2020 i inngåtte kontrakter til nå (i millioner 2010-kroner, etter kroneverdi ved utlysningssåret). I tabellen vises også antallet prosjekter hvor aktørene deltar, og hvor mange av prosjektene hvor de har koordinatorfunksjonen. I motsetning til de andre figurene i denne delen, som er basert på søknader innstilt til finansiering, er oversikter på institusjonsnivå avgrenset til prosjekter med signert kontrakt.

Den største norske deltakeren er SINTEF. Stiftelsen SINTEF omfatter SINTEF-instituttene Byggeforsk, IKT, Materialer og kjemi og Teknologi og samfunn. Av SINTEF-instituttene organisert som aksjeselskaper er SINTEF Energi også med blant de 20 største aktørene, og MARINTEK noe under. Til sammen har SINTEF-instituttene blitt tildelt over 220 millioner 2010-kroner. Andre institutter på listen er Simula, NILU, Havforskningsinstituttet, NIVA, PRIO, Transportøkonomisk institutt, Meteorologisk institutt og NIBIO.

Seks universiteter er med i figuren. NTNU har den største deltakelsen så langt av universitetene, både i antall prosjekter og tildelt beløp. UiB og UiO har deltakelser i litt over 30 prosjekter, mens deltakerne fra UiO i sum mottar mest midler. Oslo universitetssykehus HF (OUS) er tildelt omtrent like mye EU-støtte som UiT. I tillegg til helse- og sikkerhetsprogrammene og Marie Skłodowska-Curie, deltar OUS under aktivitetsområdet «Spredning av fremragende kvalitet og bredere deltakelse» i Horisont 2020.

Tre institusjoner er med på listen med bare én deltakelse hver. Stavanger kommune deltar sammen med byene Manchester og Eindhoven i det såkalte fyrtårnprosjektet Triangulum, som er støttet gjennom energiprogrammet i utlysningen «Smart cities and communities». Disse prosjektene er storskala demonstrasjonsprosjekter som integrerer løsninger innenfor energi, transport og IKT i byene, i samarbeid med forskningsinstitusjoner og næringsliv. PRIOs prosjekt er et ERC-stipend («Consolidator Grant»), hvor støttebeløpene er høye. Siemens AS deltok i en

søknad til et prosjekt om elektriske ferger som fikk støtte gjennom transportprogrammet, men har gått ut som partner i prosjektet etter kontraktsinngåelsen. Elkem AS deltar i to prosjekter med støtte fra programmet for avanserte produksjonsprosesser under «Industrielt lederskap». CESSDA AS er den juridiske enheten for CESSDA-samarbeidet, et europeisk infrastrukturetsamarbeid om samfunnsvitenskapelige dataarkiver (Consortium of European Social Science Data Archives), og eies av Kunnskapsdepartementet. I 2016 vil samarbeidet organiseres som et såkalt ERIC-konsortium (European Research Infrastructure Consortium) i en egen organisasjonsform. CESSDA har mottatt støtte fra infrastrukturprogrammet under «Fremragende forskning» og fra IKT-programmet.

•••